

"دین" عصری پایدار و نیرومند در جوامع بشری

از سوی مؤسسه گفت‌وگویی ادیان
نشست "جامعه‌شناسی دین" با حضور
دکتر قربان علمی برگزار شد.

به گزارش سایت مؤسسه گفت‌وگویی
ادیان، دکتر "قربان علمی"، دانشیار ادیان
و عرفان دانشگاه تهران در بیست و
پنجمین نشست از سری سخنرانی‌های
علمی مؤسسه گفت‌وگویی ادیان به بحث
جامعه‌شناسی دین پرداخت.

وی در ابتدای سخنان خود گفت:
"مطالعه تاریخ جوامع بشری بیانگر آن
است که دین عصری پایدار، مؤثر و
نیرومند در همه آن جوامع بوده و در
فرهنگ جوامع بشری نقشی محوری
داشته است؛ به همین دلیل شناخت دین
جزء ضروری شناخت جامعه انسانی
است."

وی افزود: «جوامع انسانی برای بقای
خود به تداوم این انتظار که اعضای‌شان
الزامات شناخته شده را برآورده می‌کنند،
وابسته است. افزون بر آن، اگر توافق
همگانی بر سر طبیعت و دامنه این
الزامات اجتماعی وجود نداشته باشد و در
این موارد پاداش‌ها و مکافات‌هایی در
نظر گرفته نشود، خطر از هم‌پاشی
جوامع انسانی وجود دارد. پس وجود
توافقی بر سر ماهیت این الزامات اساسی
و نیز وجود قدرتی که افراد و گروه‌ها را
وادار کند تا آن‌ها را عهده‌دار شوند، برای
برقراری حداقل نظم اجتماعی لازم
است."

وی سپس با طرح این پرسش که
چگونه می‌توان به چنین توافقی دست
یافت؟ و چه نیرویی برای ترغیب و
واداشتن افراد و گروه‌ها به این که از
علاق خود به سود جامعه بگذرند، کافی
است؟ گفت: "در پاسخ به این پرسش‌ها
باید گفت که دین به ازاد توافق جمعی
درباره ماهیت و محتوای الزامات
اجتماعی، کمک می‌کند و این از طریق
فراهم آوردن ارزش‌هایی است که برای
برقرار ساختن دیدگاه‌های اعضای جامعه
مفیدند و برای آن‌ها محتوای الزامات
اجتماعی‌شان را تعریف می‌کنند. دین،
در این نقش، به خلق سیستم‌هایی از
ارزش‌های اجتماعی کمک می‌کند که به
هم پیوسته و منسجمند. از سوی دیگر،
دلایل محکمی برای قبول این امر وجود
دارد که دین در فراهم آوردن نیرویی

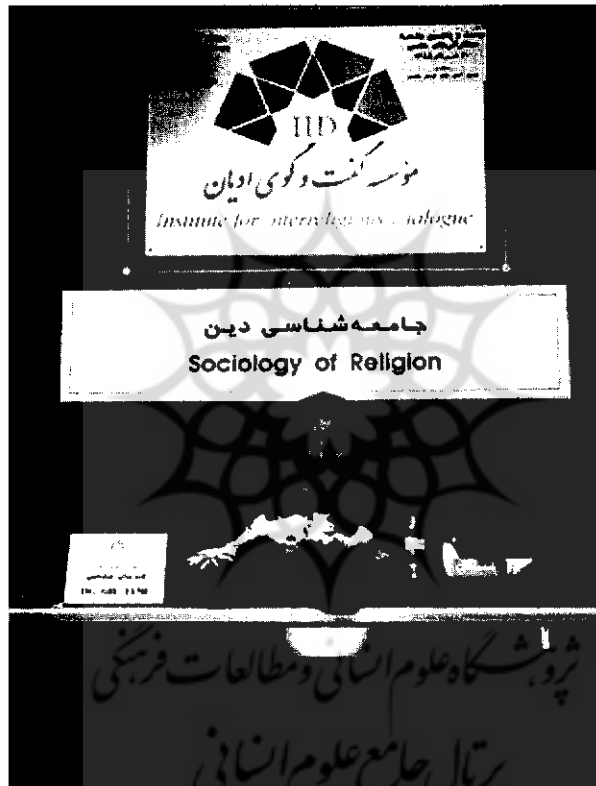
نزدیک‌تر به ما، ابن‌خلون، فیلسوف و
مورخ مسلمان، در مقدمه معروف خود،
در تحلیل نقش دین در ظهور و سقوط
حکومت‌های شمال افریقا، فهم دقیقی
از مفهوم "عصبیت" یا همبستگی
اجتماعی را ارائه داد."

دانشیار ادیان و عرفان دانشگاه تهران
ادامه داد: "جامعه‌شناسی دین به صورت
علمی، در عصر جدید، پس از پیدایش
علم جامعه‌شناسی به وجود آمد. تا آنجا
که به دین مربوط می‌شود، در تاریخ
اندیشه غرب، قرن هفدهم، در مجموع
قرن کم‌رنگ شدن عنصر دین و شک و
تردید نسبت به داده‌های دینی است.
متفکران قرن هفده به تصورات
سنت‌گرایان از قانون طبیعت حمله
می‌کردند و اظهار می‌داشتند قانون
طبیعی را نباید در ارتباط با خدا معنی
کرد؛ چنان که "جان لاک" قانون طبیعی
را مخلوق فهم آدمی دانست. قرن
هجده، روی هم رفته، قرن رد و ستیز و
انکار دین بود؛ چنان که اندیشمندان این
قرن بر آن بودند که دین مسبب
مشکلات و معضلات اجتماعی است و
در نتیجه دوران آن دیگر به سرآمده
است. قرن نوزدهم غالباً قرن بی‌طرفی
نسبت به دین بود و دانش جامعه‌شناسی
در چنین دوره‌ای سر برآورد."

وی افزود: "در همین دوره بود که
مارکسیست‌ها و برخی از متفکران آزاد
اعلام کردند که زوال دین فرارسیده و
شرط لازم پیشرفت و قاعده کلی علوم
اجتماعی و طبیعی، زوال دین است. تا
این که در پایان قرن نوزدهم،
جامعه‌شناسی دین به مرحله جدیدی از
رشد خود رسید و اندیشمندان بزرگی
همچون "بوآخیم واخ"، "امیل دورکیم" و
"ماکس وبر" ظهور کردند.

نویسنده مقاله "منشا دین از دیدگاه
طباطبایی و دورکیم" سپس از این افراد
به عنوان اندیشمندان بزرگ دوره معاصر
در جامعه‌شناسی دین نام برد و به بررسی
نظریه‌های آن‌ها پرداخت.

متن کامل این سخنرانی در بخش
سخنرانی‌های سایت مؤسسه
گفت‌وگویی ادیان با آدرس
www.iid.org.ir در دسترس
علاقه‌مندان است.

دین پرداخت و تصریح کرد:
"جامعه‌شناسی دین، دانشی است که
رفتار دینی گروه‌ها و جماعات، نقش
اجتماعی دین و تعامل انگیزه‌ها و
الزامات دینی با نهادهای مختلف
اجتماعی، ویژگی‌های اجتماعی
دین‌های گوناگون و رابطه تحولات
اجتماعی و دین را بررسی می‌کند."
وی سپس با نگاهی تاریخی به
جامعه‌شناسی دین گفت: "مطالعه
سیستماتیک و عینی روابط دین و جامعه
از پیش از آگوست کنت - که لفظ
"جامعه‌شناسی" را وضع کرد - وجود
داشته است. گزنفون که حدود ۵۶۰ تا
۴۷۸ پیش از میلاد می‌زیست، دیدگاهی
جامعه‌شناسانه را در بررسی خدایان
برخی از اقوام به کار گرفت و در زمانی

ملزم کننده که به رسوم صحه گذارد و
آن‌ها را تقویت کند، نقش فعالی دارد."
علمی در بخش دیگری از سخنان
خود گفت: "جامعه‌شناسان دین از این
جهت به دین علاقه‌مندند که دین،
عملکرد عمومی در جوامع انسانی است.
از آنجا که جامعه‌شناسی، امور و
پدیده‌های اجتماعی را مورد مطالعه و
بررسی قرار می‌دهد و بخشی از امور
اجتماعی را دین تشکیل می‌دهد،
جامعه‌شناسی با دین ارتباط پیدا می‌کند
و جامعه‌شناسی دین به وجود می‌آید.
بنابراین، دین نه تنها با جامعه‌شناسی
رابطه دارد، بلکه یکی از موضوع‌های
مهم تحقیقی در جامعه‌شناسی به شمار
می‌رود."
وی سپس به تعریف جامعه‌شناسی

انتشار نخستین تفسیر انجیل افریقایی

نخستین تفسیر انجیل به صورت انحصاری توسط مثالیان افریقایی نوشته شد تا انجیل از دیدگاه افریقایی‌ها تبیین شود.

۷۰ نفر از ۲۵ کشور افریقایی در نوشتن نخستین تفسیر افریقایی به هدف تشریح انجیل از دیدگاه افریقایی‌ها سهیم داشتند.

این تفسیر دربرگیرنده ضرب‌المثل‌های محلی، فرهنگی و قومی مردم افریقا است که به واسطه آن شفافیت متن کتاب مقدس، برای افریقایی‌ها سهیم می‌شود و از سوی دیگر به موضوعات معاصر چون آج کی وی (ایتر)، پناهندگان، نژادهای قومی و جاذبه‌گری که افریقایی‌ها معاصر یا ن رویداد هستند، نیز اشاره کرده است.

تفسیر انجیل افریقایی از سوی انتشارات نجیلی ژوندرون منتشر شده و تمام بحث‌های انجیل را تفسیر کرده است.

توکونیه ادینو، دبیر نشر این اثر گفت: «این کتاب را نمی‌توان جایگزینی برای انجیل در نظر گرفت، اما این تفسیر در راستای روش کردن محتوای انجیل برای مسیحیان افریقا نوشته شده است.»

وی افزود: «از ۷۰ نفر علمای کتاب مقدس خواستیم یا وکلای به فرهنگ‌های خود و انجیل این اثر را تهیه کنند و اثر کوتاهی به مناسبت تهیه کردن کلام انجیل و کلمات افریقایی است.»

دبیر نشر انجیل افریقایی تاکید کرد: «ما از ضرب‌المثل‌ها، نمونبرگری‌ها و ترانه‌های فریضایی در این اثر سود بردیم.

این تفسیر مثال‌هایی را از ۲۵۰ گروه فرهنگی مختلف ارائه داده است و مثال‌ها ۱۰ فرقه مذهبی مسیحیت به استثنای کاتولیک‌ها در نوشتن آن سهیم بوده‌اند.»

تشکیل پلیس مذهبی خواستار روحانیون افغان

روحانیون افغانستان خواستار ایجاد پلیس مذهبی در این کشور شدند که در زمان حاکمیت طالبان در این کشور تشکیل شده بود و نظر بر اجرای قوانین مذهبی از سوی مردم بود.

به گزارش سایت موسسه گفت‌وگوی ادیان به نقل از خبرگزاری روتنتر از کابل، در دوران حکومت طالبان، پلیس مذهبی در خیابان‌ها در حین گشت‌زنی به تشیبه زشت می‌جفت و مردانی که محتاس خود را برآسبده بودند یا این که به موسیقی گوش می‌دادند، می‌بردند.

این نیرو که در دوران حکومت طالبان به سازمان برویج پرهیزگری و پیشگیری از کناه مشهور بود، پس از سرنگونی این حکومت در سال ۲۰۰۱ میلادی، منحل شد.

سخنگوی دولت در امور مجلس افغانستان گفت: شورای روحانیون مسلمان افغان اخیراً پیشنهاد تاسیس دوباره این سازمان را برای اجرای قوانین شریعت تسلیم حامد کرزای، رئیس‌جمهور این کشور کردند.

محمد عاصف ننگ، سخنگوی دولت افزود: حامد کرزای به علما گفته که در این مورد مشکلی وجود ندارد و پیشنهاد آن‌ها را به مجلس ارجاع می‌دهد.

در دوران حکومت طالبان، پلیس مذهبی همچنین با جریمه‌هایی تعزیری دزدی، رشوه‌خواری و فحشا نیز به شدت برخورد و کسانی را که مشروبات الکلی می‌فروختند یا می‌نوشیدند، مجازات می‌کرد.

یهودیان ایران میهمان همایش اسلام و یهود

همایش بین‌المللی گفت‌وگوی دینی با عنوان «اسلام و یهودیت: دورنمای گفت‌وگو و همکاری» در مسکو برگزار شد و «موريس معتمد» نماینده کلیمیان در مجلس شورای اسلامی و «آرش آباتی» کارشناس امور دینی- فرهنگی یهود از ایران در این همایش شرکت کردند.

به گزارش سایت موسسه گفت‌وگوی ادیان، این همایش بین‌المللی به دعوت کنگره اروپایی- آسیایی یهودیان روسیه (EAJC) ۲۵ خرداد در مسکو برگزار شد.

در این همایش که با عنوان «اسلام و یهودیت: دورنمای گفت‌وگو و همکاری» با نظارت مفتی اعظم مسلمانان روسیه و خاخام ارشد یهودیان این کشور در سالن اجلاس هتل «مژدونارودیان» برگزار شد، شخصیت‌های مذهبی، فرهنگی و سیاسی از کشورهای منطقه حضور داشتند.

در نشست افتتاحیه مراسم، ابتدا «راوی عین الدین»، رئیس شورای مفتیان روسیه با تبریک یکصدمین سال احداث کنیسه‌ی کراال در مسکو، با تشریح مفاهیم صلح، تسامح و آزادی و احترام در اسلام، تقابل‌های خشونت‌آمیز میان پیروان ادیان را تقبیح کرد و از ایجاد روابط مؤثر میان سازمان‌های دینی ادیان ابراهیمی به عنوان ابزاری قدرتمند، برای تحکیم ثبات و صلح در جامعه یاد کرد.

آدولف اوراهام شایووویچ، خاخام ارشد یهودیان روسیه، به عنوان دومین سخنران با اشاره به تاریخ طولانی همزیستی میان مسلمانان و یهودیان، از وجود مشکلات میان پیروان این دو دین توحیدی ابراز نگرانی کرد و بر لزوم استفاده گسترده‌تر از آموزه‌های ادیان توحیدی برای تربیت جوانان و تبلیغ ارزش‌های والای اخلاقی در جامعه تاکید کرد.

آلکساندر ماشکوویچ، رئیس کنگره اروپایی- آسیایی یهودیان نیز در سخنان خود از ارتباطات دوستانه یهودیان و مسلمانان کشورهای منطقه و مشترکات آنها سخن گفت و آمادگی این کنگره را برای کمک به استقرار تفاهم میان مسلمانان و یهودیان اعلام کرد.

در ادامه این همایش، دو میزگرد تخصصی در مورد مسائل مربوط به روابط دینی و قومی میان مسلمانان و یهودیان با عنوان «گفت‌وگو از دیدگاه تاریخی و دینی» و تجربه معاصر همکاری سازمان‌های یهودی و اسلامی منطقه اوراسیا» برگزار شد.

موريس معتمد در اولین میزگرد، با تشریح وضعیت رابطه یهودیان ایران با مسلمانان، به تاریخ ۲۷۰۰ ساله حضور یهود در ایران و سابقه دیرینه گفت‌وگوی دینی در جامعه ایرانی اشاره کرد و حضور کلیمیان ایران را در مراسم و همایش‌های متعدد دینی- فرهنگی کشورشان یادآور شد.

در حاشیه این همایش، جلسه‌ای با حضور رئیس کنگره و مسئولان اجرایی آن، خاخام ارشد روسیه و خاخام ارشد مسکو جهت تبادل نظر با مدعوین ایرانی تشکیل شد که در آن، معتمد و آباتی به تشریح وضعیت یهودیان ایران پرداختند و راه‌های همکاری متقابل کنگره و جامعه یهودی ایران بررسی شد.

در پایان همایش، بیانیه مشترکی از سوی شرکت‌کنندگان صادر شد که در آن، با تاکید بر لزوم تسامح و گفت‌وگو میان ادیان، گفت‌وگو و شناخت بین ادیان راهی برای جلوگیری از خشونت و برخورد میان تمدن‌ها اعلام شد.

کنگره اروپایی- آسیایی یهودیان (EAJC) اتحادیه‌ای است شامل انجمن‌های یهودیان ۲۸ کشور منطقه که علاوه بر کشورهای روسیه و جمهوری‌های شوروی سابق، استرالیا، هند، ژاپن، چین، سنگاپور و چندین کشور دیگر از جمله ترکیه را نیز شامل می‌شود.